

ISPITNI
CENTAR

DRŽAVNO TAKMIČENJE 2025.

AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20____ GODINE

SREDNJA SKOLA, III i IV RAZRED

ISTORIJA

1. Na praznim linijama upiši imena renesansnih autora poznatih književnih i likovnih djela:

- a) *Bijesni Orlando* Lodoviko Ariosto,
- b) *Gargantua i Pantagruel* Fransoa Rable,
- c) *Amadis Galski* Garsija Montalve,
- d) "Bogorodica u pećini" Leonardo da Vinči,
- e) "Car Karlo V" Albreht Direr.

(5 bodova)

2. Pročitaj dati tekst:

"...Optužuju nas da smo Luterove propovjedi shvatili najradikalnije, a mi samo želimo obećanu „jevanđelsku slobodu,, koju možemo ostvariti ako se ukine naša lična zavisnost od plemićkih i kneževskih porodica. Tražimo i smanjenje dažbina koje je suprotno „božanskom redu,, i tražimo zemlju koja nam je bespravno oteta ... ukoliko se ne ispune naši zahtjevi poveću seljake u borbu koju ćemo voditi do „uništenja bezbožnih vlastodržaca,, i vlast ću predati „poniženim i prostim ljudima,, ..."

Napomena: tekst je djelimično izmišljen, ali on govori o teškom položaju seljaka u Svetom rimskom carstvu i velikom ustanku koji su podigli seljaci u više njemačkih kneževina nakon što su njihovi zahtjevi odbijeni.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama upiši tačne odgovore

- a) koje godine je počeo seljački ustanak ?
1524. g ,
- b) kako se zvao vođa seljaka?
Toma Mincer ,
- c) koje godine je ustanak ugušen?
1525. g ,
- d) kako se zove car Svetog Rimskog Carstva u vrijeme ustanka?
Karlo V ,
- e) koje godine je car sazvao Sabor u Augsburgu da bi riješio vjerske dugotrajne vjerske sukobe?
1555. g .

(5 bodova)

3. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

U Engleskoj je kralj Henri VIII (1) iz dinastije Tjudor (2) odbio poslušnost papi u Rimu stvorivši novu anglikansku (3) crkvu čije ga je sveštenstvo priznalo za vrhovnog gospodara. Ustrojstvo nove crkve biće dovršeno 1571. godine za vrijeme vladavine Elizabete I (4).

(4 boda)

4. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Ruski vladar Ivan IV poznat kao "Grozni" proglašen je za cara 1547. (1) godine. U spoljnoj politici imao je uspješne ratove protiv kanata koji su se izdvojili iz Zlatne horde. U težnji da izbiye na Baltičko more vodio je sa prekidima neuspješne sukobe sa više baltičkih država od 1558. do 1583. godine poznatih pod nazivom kao Livonski (2) rat. Nakon njegove smrti 1584. (3) godine nasleđuje ga njegov sin Fjodor (4) koji je bio nesposoban vladar pa je stvarni vladar Rusije bio Boris Godunov (5) prvo kao regent a zatim i kao car. Njegovom zaslugom je 1589. (6) godine ruska crkva uzdignuta u rang patrijaršije.

(6 bodova)

5. Na praznim linijama iza lijeve kolone upiši početna slova ispred navedenih događaja iz desne kolone da bi dobio tačan hronološki niz događaja iz vremena turskih ratova i osvajanja u XVI vijeku:

1. <u>d</u> ,	a) dolazak Sulejmana I Veličanstvenog na presto,
2. <u>a</u> ,	b) bitka kod Lepanta,
3. <u>g</u> ,	c) smrt Selima II,
4. <u>e</u> ,	d) osvajanje Sirije i Egipta,
5. <u>b</u> ,	e) prva opsada Beča,
6. <u>c</u> ,	f) bitka kod Siska,
7. <u>f</u> .	g) osvajanje Beograda.

(6 bodova)

6. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Engleski kralj Čarls I iz dinastije Stjuart (1) pokušavajući da izbjegne vojnu katastrofu u Škotskoj sazvao je 1640. (2) godine Parlament. U sukobu sa Parlamentom kralj je proglašen izdajnikom i osuđen je na smrt 1649. (3) godine.

Njegovom smrću proglašena je Republika u kojoj je najuticajnija ličnost bio lord protektor Oliver Kromvel (4). Restauracija monarhije izvršena je 1660. (5) godine kada je na presto stupio Čarls II. Dalji sukobi sa Parlamentom nastavljeni su i za vrijeme sledećeg vladara Džemsa II (5) koji je zbačen sa prestola "Slavnom revolucijom" 1688. (6) godine.

(6 bodova)

7. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Urednici *Enciklopedije* bili su filozof Deni Didro (1) i matematičar Žan Dalamber (2). *Enciklopedija* je objavljena u XVIII (3) vijeku. Na njoj je radilo oko 150 autora iz raznih oblasti, između ostalih i Šarl Monteskie (4) čije je najpoznatije djelo *Duh zakona* i Žan Žak Ruso (5) čije je najpoznatije djelo *Društveni ugovor*.

(5 bodova)

8. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Ubistvo ruskog cara Petra III (1) 1762. godine omogućilo je Šćepanu Malom da iskoristi kult Rusije u Crnoj Gori i da sebe predstavi kao preživjelog ruskog cara. Šćepan Mali je došao u Maine kod Budve 1766. (2) godine a već 1767. (3) godine crnogorski Zbor ga je prihvatio za gospodara. Na pojavu samozvanog ruskog cara prvo je reagovala Porta koja je organizovala kaznenu ekspediciju na Crnu Goru. Turskom je tada vladao sultan Mustafa III (4). Poslije Turske reagovala je i Rusija čija je carica naredila knezu Georgiju Dolgorukovu (5) da ode u Crnu Goru i ukloni samozvanog cara.

(5 bodova)

9. Zaokruži tačan odgovor: koje godine je potpisan mirovni ugovor u Svištovu?

- a) 1788. g.,
- b) 1790. g.,
- c) 1791. g.
- d) 1793. g.

(1 bod)

10. Na praznim linijama upiši tačne odgovore u vezi sa Francuskom buržoaskom revolucijom:

- a) koja dinastija je vladala Francuskom kada je počela Revolucija?
Burbona ,
- b) koje godine je proglašena prva Republika?
1792. g.,
- c) koje godine je pogubljen kraljevski bračni par?
1793. g ,
- d) koje godine vlast u Francuskoj preuzima Direktorijum kao organ izvršne vlasti?
1795. g.,
- e) koliko članova je imao Direktorijum kada je osnovan?
pet ,
- f) kako se zvao organ izvršne vlasti koji je uspostavljen nakon ukidanja Direktorijuma?
Konzulat .

(6 bodova)

11. Zaokruži tačan odgovor: koje godine je ukinuto ropstvo u V. Britaniji?

- a) 1823. g.,
- b) 1833. g.,
- c) 1843. g.,
- d) 1853. g.

(1 bod)

12. Tokom XVIII, XIX i XX vijeka cenzurom su bila obuhvaćena brojna književna djela, dok su njihovi autori bili proganjani, izvođeni pred sud, osuđivani na zatvorske kazne ili protjerivani iz države.

Na praznim linijama upiši autore navedenih djela koja su u određenom periodu bila zabranjivana:

- a) *Putovanje iz Petrovgrada u Moskvu* Aleksandar Radišćev ,
- b) *Cvijeće zla* Šarl Bodler ,
- c) *Gospođa Bovari* Gistav Flober ,
- d) *Jeretička priča* Branko Ćopić ,
- e) *Arhipelag Gulag* Aleksandar Solženjicin ,
- f) *Nova klasa* Milovan Đilas .

(6 bodova)

13. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Krimski rat započet je ratom između Turske i Rusije 1853. (1) godine. Naredne godine, na strani Turske u rat protiv Rusije stupile su još tri evropske države: Engleska (2), Francuska (3) i Pijemont (priznaje se i: Kraljevina Sardinija) (4). Rat je završen mirovnim ugovorom u Parizu 1856. (5) godine.

(5 bodova)

14. Na praznim linijama iza rednih brojeva lijeve kolone upiši početna slova ispred događaja iz desne kolone da bi dobio pravilan hronološki niz iz vremena vladavine Petra I i Petra II Petrovića.

1. <u>e</u> ,	a) ukidanje guvernadurstva,
2. <u>d</u> ,	b) proglašenje ujedinjenja Crne Gore i Boke,
3. <u>c</u> ,	c) proglašenje Zakonika opšte crnogorskog i brdskog,
4. <u>b</u> ,	d) bitka na Krusima,
5. <u>a</u> ,	e) proglašenje Stege,
6. <u>g</u> ,	f) štampanje <i>Gorskog vijenca</i> ,
7. <u>f</u> .	g) izgradnja Biljarde.

(6 bodova)

15. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Idejni vođa i tvorac "Ilirskog pokreta" bio je Ljudevit Gaj (1) koji je pokrenuo "Hrvatske novine" 1835. (2) godine gdje je iznio svoje ideje. Grof Janko Drašković (3) objavio je brošuru *Disertacija* kojom je dao politički program ovom pokretu. Ovakva djelatnost izazvala je reakciju Mađara koji preko svojih pristalica u Hrvatskoj rade na gušenju hrvatskog preporoda. Podržavajući Mađare Beč je 1843. (4) godine zabranio ilirsku stranku i ilirsko ime.

(4 boda)

16. Zaokruži tačan odgovor: kako se zvao naučnik koji je izumio prvu električnu bateriju?

- a) Žozef Luj Lagranž,
- b) Luidi Galvani,
- c) Majkl Faradej
- d) Aleksandar Volta.

(1 bod)

17. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Godine 1879. (1) Njemačka i Austrougarska su sklopile Dvojni savez koji će prerasti u Trojni savez kada mu pristupi i Italija 1882. (2) godine. Ugrožene ovim savezom prvo su Francuska i Rusija sklopile savez 1893. (3) godine da bi nakon toga Francuska i V. Britanija sklopile savez 1904. (4) godine a zatim V. Britanija i Rusija sklapaju savez 1907. (5) čime je praktično formirana Antanta.

(5 bodova)

18. Nakon potpisanog mirovnog ugovora u Versaju 1919. godine sile pobjednice su posebnim ugovorima regulisale poslijeratne odnose i obaveze za četiri poražene države.

Na praznim linijama upiši gdje su potpisani mirovni ugovori:

- a) Saveznici – Austrija, mir u Sen Žermenu ,
- b) Saveznici – Mađarska, mir u Trijanonu ,
- c) Saveznici – Bugarska, mir u Neiju ,
- d) Saveznici – Turska, mir u Sevru .

(4 boda)

19. Zaokruži tačan odgovor: koje godine su nacisti pokušali neuspješni puč za preuzimanje vlasti poznat i kao “pivnički puč”?

- a) 1921.,
- b) 1922.,
- c) 1923.,
- d) 1924.

(1 bod)

20. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

U političkom životu Kraljevine SHS/Jugoslavije važnu ulogu imala je i KPJ. Suzbijajući uticaj komunista jugoslovenske vlasti zabranili su rad KPj 1921. (1) godine kada je donijet pravni akt poznat pod nazivom Zakon o zaštiti države (2). Komunistička partija u Crnoj Gori razvijala se kao integralni dio centralizovane jugoslovenske partije. Njeno prvo pokrajinsko rukovodstvo predvodio je Jovan Tomašević (3).

(3 boda)

21. Zaokruži tačan odgovor: koje godine se dogodio atentat u jugoslovenskoj skupštini kada su ubijeni Stjepan Radić i Đuro Basariček?

- a) 1927.g,
- b) 1928.g,
- c) 1929.g,
- d) 1930.g.

(1 bod)

22. Zaokruži tačan odgovor: protiv koje države je SSSR vodio rat (novembar 1939. - mart 1940.) poznat i kao "zimski rat"?

- a) Mađarske,
- b) Japana,
- c) Poljske,
- d) Finske.

(1 bod)

23. Na praznim linijama iza rednih brojeva lijeve kolone upiši početna slova ispred događaja desne kolone da dobiješ pravilan hronološki niz događaja iz Drugog svjetskog rata:

1. <u>f</u> ,	a) napad Njemačke na Jugoslaviju i Grčku,
2. <u>a</u> ,	b) napad Japana na Perl Harbor,
3. <u>b</u> ,	c) bitka kod Midveja,
4. <u>c</u> ,	d) konferencija u Jalti,
5. <u>e</u> ,	e) bitka kod Kurska,
6. <u>g</u> ,	f) bitka kod rta Matapan,
7. <u>d</u> .	g) bitka u zalivu Lejte,

(6 bodova)

24. Zaokruži tačan odgovor: koje godine je Indija stekla nezavisnost od britanske vlasti?

- a) 1945. g,
- b) 1946. g,
- c) 1947. g,
- d) 1948. g.

(1 bod)

25. Pročitaj dati tekst:

“Priznajući početnu prednost koju su Sovjeti stekli raketama velike snage, priznajući, takođe, da će oni vjerovatno za izvjesno vrijeme iskoristiti tu prednost i postići još senzacionalnije uspjehe, veoma je važno da mi pojačamo napore. Smatram da naša zemlja mora postati sposobna da prije završetka ove decenije postigne veliki cilj: spuštanje čovjeka na Mjesec i njegov povratak na Zemlju, živog i zdravog. Ni jedan drugi vasijski projekat u ovom trenutku nije uzbudljiviji i važniji za buduće osvajanje vasiona niti će ostvarenje ijednog projekta biti tako teško i toliko skupo. Međutim konkretnije rečeno, neće samo jedan čovjek izboriti let na Mjesec nego cijela nacija.”

Tekst je dio govora jednog američkog predsjednika kojim je najavio let ljudske na Mjesec. Na praznim linijama upiši tačne odgovore.

- a) kako se zvao predsjednik SAD koji je najavio let kosmonauta na Mjesec?
Džon Kenedi,
- b) kako se zvala misija koja je imala za cilj slijetanje kosmonauta na Mjesec?
Apolo 11 (priznaje se i: Apolo),
- c) koje godine se dogodio taj let?
1969. g ,
- d) kako se zvao predsjednik SSSR-a kada je misija SAD izvršena?
Leonid Brežnjev.

(4 boda)

26. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Zapadna i Istočna Njemačka su se ujedinile 1990. (1) godine a SSSR je prestao da postoji 1991. (2) godine.

(2 boda)

